

บทความที่ ๑๑

ข้อควรรู้ก่อนไปศาลปกครอง : คดีปกครองประเภทใดที่อาจฟ้องต่อศาลปกครองได้ (ต่อ)

๔. คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง เริ่มต้นจากการที่การทำสัญญาระหว่างหน่วยงานทางปกครองกับเอกชนนั้นมีมานานแล้ว ซึ่งแต่เดิมที่ยังไม่มีศาลปกครอง คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาดังกล่าวต้องฟ้องต่อศาลยุติธรรมได้นำหลักในสัญญาทางแพ่งมาใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาระหว่างหน่วยงานทางปกครองกับเอกชน จึงมิได้มีการแยกแยะว่าสัญญาดังกล่าวมีลักษณะเป็นสัญญาทางแพ่งหรือสัญญาทางปกครอง

แต่เมื่อมีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นมาแล้ว พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง โดยพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดความหมายของ “สัญญาทางปกครอง” ไว้ว่า จะต้องมียุทธศาสตร์สำคัญ ๒ ประการ คือ

(๑) คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายหนึ่งต้องเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายให้กระทำการแทนรัฐ

(๒) สัญญานั้นจะต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นสัญญาสัมปทาน เช่น สัญญาสัมปทานสร้างรถไฟฟ้า BTS สัญญาสร้างทางด่วน

(ข) สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะ เช่น สัญญาที่ให้บริการทางการแพทย์ ที่สำนักประกันสังคมทำกับโรงพยาบาลเอกชน

(ค) สัญญาที่จัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค เช่น สัญญาจ้างเอกชนก่อสร้างสะพาน โรงพยาบาล เชื้อน ถนน โรงเรียน เป็นต้น

(ง) สัญญาที่แสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น สัญญาทำเหมืองแร่ สัญญาขุดเจาะน้ำมันหรือก๊าซธรรมชาติ

นอกจากนี้ ศาลปกครองสูงสุดยังได้วินิจฉัยเพิ่มเติมว่า สัญญาที่มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นสัญญาทางปกครองโดยสภาพอีกด้วย

(๑) สัญญาที่หน่วยทางปกครองตกลงให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเข้าดำเนินการหรือร่วมดำเนินการบริการสาธารณะโดยตรง เช่น สัญญาร่วมकरणและร่วมลงทุนขยายบริการโทรศัพท์ ๑.๕ ล้านเลขหมายในเขตโทรศัพท์ภูมิภาค

(๒) สัญญาที่มีข้อกำหนดในสัญญาซึ่งมีลักษณะพิเศษที่แสดงถึงเอกสิทธิ์ของรัฐ ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้อำนาจทางปกครองหรือการดำเนินกิจการทางปกครองซึ่งก็คือบริการสาธารณะบรรลุผล เช่น สัญญาที่ข้าราชการลาไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ซึ่งมีข้อกำหนดในสัญญาให้สิทธิทางราชการบอกเลิกสัญญาได้ฝ่ายเดียวหรือเรียกตัวข้าราชการกลับจากต่างประเทศก่อนครบกำหนดไม่ว่าในกรณีใดๆ เป็นต้น

คดีประเภทนี้ ศาลปกครองมีอำนาจพิพากษาให้คู่สัญญาใช้เงินส่งมอบทรัพย์สิน กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ

๕. คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อ บังคับบุคคลให้กระทำการหรือละเว้นกระทำการ เช่น พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ บัญญัติให้เจ้าท่าร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้มีการรื้อถอนอาคารหรือสิ่งอื่นใดที่ล่วงล้ำเข้าไปเหนือน้ำ ในน้ำ และใต้น้ำของแม่น้ำลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชน ใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย หรือบนชายหาดของทะเลดังกล่าว ในกรณีที่เจ้าของหรือ ผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งอื่นใดนั้นไม่ยอมรื้อถอนตามคำสั่งของเจ้าท่าภายในเวลาที่กำหนด หรือ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ บัญญัติว่า เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีคำสั่งให้ผู้ที่ทำการก่อสร้าง อาคารโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายรื้อถอนอาคารดังกล่าวออกไป แต่ผู้นั้นไม่ยอมปฏิบัติตาม เจ้าพนักงาน ท้องถิ่นมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลปกครองให้มีคำสั่งจับกุมและกักขังผู้นั้นเพื่อให้ดำเนินการรื้อถอนอาคารได้

๖. คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจปกครอง เช่น พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ.๒๕๑๘ บัญญัติว่า ผู้ซึ่งไม่พอใจคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์เกี่ยวกับการสั่งรื้อย้ายอาคารและ การคิดค่าใช้จ่ายในการรื้อย้ายอาคาร มีสิทธิยื่นฟ้องต่อศาลปกครองได้ หรือพระราชบัญญัติการประกอบ กิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๔๔ บัญญัติว่า ผู้รับใบอนุญาตการประกอบกิจการโทรคมนาคม หรือเจ้าของที่ดิน หรือเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาที่ดินไม่พอใจในจำนวนเงินค่าตอบแทนที่คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กำหนด มีสิทธิที่จะฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้

คดีปกครอง ที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองนั้น โดยปกติอยู่ในอำนาจของศาล ปกครองชั้นต้น ยกเว้นประเภทของคดีปกครองดังต่อไปนี้ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา คดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒ กำหนดให้อยู่ในอำนาจศาลศาลปกครองสูงสุด

(๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทตามที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดประกาศกำหนด ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีประกาศที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครอง สูงสุดกำหนดไว้

(๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของพระราชกฤษฎีกา หรือกฎที่ออกโดย คณะรัฐมนตรีหรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เช่น การฟ้องว่ากฎกระทรวงออกโดย ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๓) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจศาลปกครองสูงสุด คดีประเภทนี้เพียงพิจารณา จากกฎหมายเฉพาะของแต่ละเรื่อง

นอกจากนี้ ศาลปกครองสูงสุดยังมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีการอุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่ง ของศาลปกครองชั้นต้นด้วย

ที่มา : สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานศาลปกครอง

.....